



POSUDEK BAKALÁŘSKÉ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Posudek vedoucího práce

Autor práce: Gabriel Pisani

Název práce: Etnický rozměr reakcí čtenářů na informace o násilí v mediální zprávě – replikační studie

Autor posudku: Mgr. Jaromír Mazák, PhD.

Návrh klasifikace práce: *výborně*

Základní charakteristika práce.

Cílem práce je provést replikaci vybrané studie s určitými úpravami nutnými pro český kontext. To je v kontextu bakalářských prací ze sociologie poměrně málo využívaný „žánr“. Autor se s ním vypořádal velmi kvalitně, i když narazil na řadu problémů, především při sběru dat. V důsledku toho je práci potřeba vnímat především jako demonstraci schopnosti replikační studii promyslet, naplánovat ji včetně potřebných úprav a provést analýzu dat. Věcné závěry je potřeba brát s rezervou vzhledem k velmi omezenému vzorku respondentů, především pro romskou skupinu.

KONCEPČNÍ STRÁNKA PRÁCE

Má práce jasně formulovaný záměr, cíl, výzkumnou otázku a odpovídají jim závěry?

Práce má v abstraktu a také v úvodu poměrně jasně definovaný cíl.

Abstrakt: „Cílem této práce je zjistit, zda je replikovaná studie omezena konkrétním společenským kontextem, pro který byla navržena, či lze výzkumný design aplikovat také na jiný meziskupinový konflikt, a to jak teoreticky, tak prakticky.“

Úvod: „Cílem této práce, která je svou částí modifikovanou replikací výše zmíněné studie (C. D. Burge & Johnson, 2018), je pokusit se aplikovat výzkumný design původní studie, jenž je navržen pro specifické prostředí se specifickým společenským problémem a vychází z určitých teoretických předpokladů, na společenský kontext v České republice.“ (s. 12)

Má práce adekvátně stanovenou a jasně vyloženou metodu a postup řešení?

Metoda práce je jasně vysvětlena, je aplikovaná velmi transparentním způsobem (včetně zahrnutí skriptu do příloh), což je potřeba vyzdvihnout a ocenit. Odchyly od původního designu jsou převážně také dobře vyznačeny.

Jsou jednotlivé části práce (zejm. teoretická a empirická) vyvážené a vhodně propojené, vytváří text konzistentní celek?

Samotná replikovaná studie má podobu standardního článku v recenzovaném časopise. Bakalářská práce je delšího rozsahu, takže student musel svoji práci rozšířit, především sepsáním delší teoretické části, která představuje také literaturu týkající se předsudků a romské problematiky u nás. Jednotlivé představené teorie a koncepty jsou vybrané vhodně vzhledem k zaměření analytické části.

Jsou argumentace a text práce a vystavěny logicky, jasně, srozumitelně? Má práce přehlednou strukturu?

Vzhledem k poměrně velké komplexitě práce (dvě zkoumané podskupiny, čtyři hypotézy, pět skupin respondentů v každé ze dvou podskupin podle toho, jakým experimentálním podnětům byli vystaveni) velmi pomáhá snaha graficky vytáhnout to nejdůležitější. Velmi dobře tak funguje vlastní sekce pro hypotézy (3.4), tabulka 1 s přestavením kódování proměnných a tabulky 2 až 4 s přehledem designu analýzy. Naopak podobně přehledné zpracování trochu chybí ve výsledkové části. Zapamatovat si výsledky pouhým přečtením Sekce 3.9 a Závěru práce je poměrně obtížné. Zde by možná prospělo také nějaké přehlednější shrnutí, i když na místě je i opatrnost, aby se výsledky nestaly předmětem primární pozornosti, protože získat robustní výsledky nebylo cílem práce.

OBSAH PRÁCE

Hodnocení kvality teoretické části práce (relevance k tématu a záměru práce, šíře a hloubka, vhléd autora do problematiky, samostatnost, originalita zpracování,...).

Zatímco replikace empirické části na datech z jiného kontextu je naprosto legitimní nástroj sociologického výzkumu, teoretická část by v kontextu bakalářské práce neměla být jen volným přepisem teoretické části původního textu. Naopak, student by měl prokázat vlastní schopnost zpracovat a syntetizovat původní texty. V tomto ohledu obstál diplomant velmi důstojně – provedl vlastní rešerši, takže použitá literatura původní práce a této bakalářské práce se překrývají jen zcela okrajově, zároveň se ale podařilo zachovat dobré propojení mezi teoretickou a empirickou částí práce.

Hodnocení kvality empirické části práce (adekvátnost použitých metod a postupů vzhledem k cíli práce, správnost aplikace metod a postupů, prezentace a interpretace výsledků,...).

Design práce je poměrně dost komplikovaný, což klade velké nároky na přesné vysvětlování prezentovaných výstupů. Oceňuji v tomto ohledu především přehledné tabulky, které umožňují pochopit jednotlivé modely bez zbytečného prostoru pro pochybnosti. (I když například tabulky 4 by mohla obsahovat jen model 4 a odkaz, že modely 1 až 3 jsou stejné jako v tabulce 3.)

Nemohu neupozornit na několik problematických momentů v empirické části:

V explorativní analýze na s. 32 a 33 autor nedostatečně reflektuje věkové složení svého vzorku (viz příloha 7.2). Vztahovat závěry z věkové analýzy vzorku, kde cca 85 % respondentů je do 29 let, k závěrům o asociaci mezi věkem a punitivními tendencemi v celé populaci je dosti problematické. Bylo by potřeba lépe reflektovat, že pojmy starší a mladší mají velmi odlišný význam pro vzorek reprezentativní pro populaci a pro vzorek převážně velmi mladých lidí.

U grafů analytických grafů není popsáno, jak byly konstruovány intervaly spolehlivosti. Zatímco při hodnocení modelů v tabulkách je uvedeno, že byla uvažována p hodnota 0.1 (hladina významnosti 90 %) stejně jako v replikované studii, u grafů toto není zřejmé a není to zřejmé ani

ze scriptu v příloze. Grafy zřejmě využívající nějaký default knihovny sjPlot, který by bylo potřeba dohledat v dokumentaci a explicitně uvést.

Krajně problematické je využití t-testů pro analýzy kategorických proměnných. V kontextu replikace je samozřejmě potřeba vzít v potaz, že stejný postup využívá i původní studie. Na druhou stranu především u malých vzorků jsou pak údaje o statistické významnosti prakticky bezcenné. T-test byl sice vyvinut jako nástroj testování statistické významnosti i pro velmi malé vzorky, ale za poměrně přísných předpokladů (normalita proměnných, nezávislost obou porovnávaných vzorků, identické rozdělení pravděpodobnosti). V ideálním případě by bylo dobré toto podrobněji reflektovat, i když je dobré, že autor uvádí alespoň následující: „Opět je ovšem třeba podotknout, že jsou veškeré výsledky romských respondentů pouze demonstrativní, neboť jde o velmi malý vzorek. Z tohoto důvodu u Romů nebyla statistická významnost příliš brána v potaz, neboť data neodpovídala požadavkům pro přijatelnou statistickou analýzu.“

Hodnocení diskuse a závěrů práce (soulad interpretací a závěrů s výsledky empirických analýz, provedení diskuse závěrů, snaha o vysvětlení závěrů a jejich argumentace, zodpovězení výzkumných otázek, naplnění cílů práce).

Diskuse a závěr odpovídají výsledkům empirické analýzy, i když bych si uměl představit o něco pečlivější zpracování, které bude jednodušší číst samo o sobě bez nutnosti ověřovat si správné pochopení v analytické části.

Příklad potenciálně matoucí formulace: „U Afroameričanů největší hněv vzbudila situace, kdy byl afroamerický muž zabit jiným Afroameričanem, zatímco druhou nejvyšší míru hněvu vzbudila situace, kdy afroamerického muže zabil bílý muž. V případě romských respondentů tomu bylo přesně naopak.“ (s.49-50)

Silný obrat „přesně naopak“ budí dojem rozporu, odlišného výsledku, možná vzbuzuje otázku, jestli tyto dva scénáře vzbudily u romských respondentů nejmenší míru hněvu (když to bylo „přesně naopak“). Mnohem vhodnější by bylo napsat, že například „V případě romských respondentů byly výsledky velmi podobné, největší míru hněvu vzbudily dva analogické scénáře (WoR a RoR).“ Důležitější je na tomto místě vypíchnout shodu výsledků, nikoliv drobnost, že scénáře na dvou nejvyšších příčkách měli vzájemně zaměněné pořadí.

FORMÁLNÍ ASPEKTY PRÁCE

Hodnocení naplnění kritérií odborného textu (rozsah práce (BP 72-126 tis. znaků, DP 108-162 tis. znaků) citační normy, odkazy, popis datových zdrojů, jasnost odlišení myšlenek autora od převzatých, seznam literatury atd.)

V pořádku

Hodnocení vhodnosti a úplnosti využití informačních zdrojů (literární prameny, databáze, zahraniční literatura, datové zdroje,...)

Hodnocení jazykové, stylistické a grafické úrovně práce (grafická úprava, členění textu, označení příloh, zpracování tabulek, grafů, schémat atp.)

Práce obsahuje určité množství překlepů a stylistických obrátů, které by bylo možné vylepšit, ale není to zvlášť problematické.

Další poznámky

Vyznění cíle práce v abstraktu napovídá, že autor bude rozhodovat, zda je výzkumný design aplikovatelný jen v původním kontextu, nebo i v kontextu jiného mezi-skupinového konfliktu. V takovém případě by bylo vhodné uvést, na základě čeho by mělo toto rozhodnutí padnout, resp. co by se muselo stát, aby autor uzavřel, že výzkumný design nelze pro nový kontext aplikovat. Autor se toto snaží do nějaké míry obhájit v Závěru, když píše: „Na základě toho, že se většina teoretických základů zmíněných v původní studii shodovala s daty vypovídající o sociální situaci Romů nalezenými v rámci jiných studií, bylo dosaženo cíle, který pro tuto práci byl stanoven.“ (s. 49). Nehledě na to, že jde o stylisticky neobratnou formulaci, není to příliš přesvědčivé měřítko finálního verdiktu. Pokud šlo jen o to ukázat, že Romové mají v české společnosti marginalizovanou pozici v něčem podobnou té černochoů v USA, stačilo by asi nahlédnout do literatury. Co by se ale muselo stát v průběhu replikace, aby se ukázalo, že to není pro český kontext vhodný design?

Celkové hodnocení práce

Vzhledem k bakalářské úrovni studenta hodnotím práci jako výbornou, i když k ní mám výhrady.

Především oceňuji rozsah schopností, které student prací demonstroval – (a) provést rešerši literatury rozšiřující původní diskusi a organicky ji doplňující o problematiku romské menšiny u nás, (b) schopnost připravit dotazník, oslovit specializované organizace a pokusit se tak o sběr dat od těžko dostupné skupiny (i když nakonec ne příliš úspěšně), (c) provést replikační analýzu, která je v mnoha ohledech náročnější – autor se úspěšně snažil dodržet postupy a formáty výstupů původní studie.

Uměl bych si představit pečlivěji zpracovanou sekci Závěr a Diskuse, která by i nějakou grafickou formou pomohla zorientovat se v hlavních zjištěních. Ocenil bych také kritickou reflexi metodologie původní studie.

Otázky a náměty k obhajobě

Chtěl bych, aby se autor u obhajoby více vrátil k formulaci svého výzkumného cíle („Cílem této práce je zjistit, zda je replikovaná studie omezena konkrétním společenským kontextem, pro který byla navržena, či lze výzkumný design aplikovat také na jiný meziskupinový konflikt, a to jak teoreticky, tak prakticky.“) a zamyslel se nad tím, co by se muselo stát, aby závěr zněl, že výzkumný design na jiný meziskupinový konflikt aplikovat nelze. Jak by to vypadalo v teoretické a jak v praktické rovině?

Autor uvádí: „Vzhledem k nastavení online dotazníků nebylo třeba ošetřovat chybějící údaje.“ (s. 30) Chtěl bych, aby si autor k obhajobě připravil krátký příspěvek o výhodách a nevýhodách „vynucených“ odpovědí v online dotazníku včetně praktické a etické roviny.

Datum:

Podpis: